

Troen – når nøden ikke kan knækkes.

Julesøndag 2015, 2. ræ

Jer 31,15-17; Rom 3,19-22a; Matt 2,13-23

Tekst: Da de var rejst, se, da viser Herrens engel sig i en drøm for Josef og siger: »Stå op, tag barnet og dets mor med dig og flygt til Egypten, og bliv dér, indtil jeg siger til. For Herodes vil søge efter barnet for at slå det ihjel.« Og han stod op, og mens det endnu var nat, tog han barnet og dets mor med sig og drog til Egypten. Og dér blev han, indtil Herodes var død, for at det skulle opfyldes, som Herren har talt ved profeten, der siger: »Fra Egypten kaldte jeg min søn.«

Da Herodes nu indså, at han var blevet narret af de vise mænd, blev han rasende; og i Betlehem og i hele dens omegn lod han alle drenge på to år og derunder myrde, ud fra den tid, han havde fået opgivet af de vise mænd. Da opfyldtes det, som var talt ved profeten Jeremias, der siger:

I Rama høres råb,
gråd og megen klage;

Rakel græder over sine børn,

hun vil ikke lade sig trøste,

for de er ikke mere.

Da Herodes var død, se, da viser Herrens engel sig i en drøm for Josef i Egypten og siger: »Stå op, tag barnet og dets mor med dig og drag til Israels land. For de, der stræbte barnet efter livet, er døde.« Og han stod op, tog barnet og dets mor med sig og kom til Israels land. Da han hørte, at Arkelaos var blevet konge i Judæa efter sin far Herodes, turde han ikke tage dertil. Men han fik i drømme en åbenbaring om at rejse til Galilæa, og dér bosatte han sig i en by, der hedder Nazaret, for at det skulle opfyldes, som er talt ved profeterne, at han skulle kaldes nazaræer.

Noget af det, jeg kun gør til jul, er at knække nødder. Der er noget hyggeligt ved det, sidde der og knække den ene efter den anden. Men så pludselig er der en, der ikke er til at knække, hvor hårdt man end trykker. Nøddeknækkeren giver sig, men nødden holder. Så er der kun en mulighed tilbage, nemlig hammeren. Dog som regel med det

beklagelige resultat, at det hele bliver smadret, så nøden ikke kan skilles fra skallen. Og så selvfølgelig den mulighed at trække på skulderen og tage en anden nød – men nu altid med lidt ærgrelse over, at man ikke kunne knække nøden.

En sådan nød kan man have på fornemmelsen, dagens tekst med barnemordet i Bethlehem udgør. Det er en rent ud sagt grim historie. Og nemmere bliver det ikke af bemærkningen til flugten til Egypten, at den skete *for at det skulle opfyldes* som er skrevet hos profeten: *"Fra Egypten kaldte jeg min søn."* Det smager lidt af at være en blåstempling af hvad som helst, der sker – når det bare er for at skriften skulle opfyldes. Det er dog værd at notere sig, at sådan hedder det ikke om drabet på spædbørnene i Bethlehem, at det skete for at det *skulle* opfyldes. Der står 'kun' at der blev det opfyldt: *"I Rama høres skrig..."* Men jeg er nogenlunde sikker på, at mødrene ikke har øre for den forskel. De har kun øre for skriget, for sjælens tomhed og hjertets smerte.

Forfatteren Harald Kidde rammer nok aldeles plet med sin lille historie: "Skriget fra Rama". På en dejlig forårsdag stod Jesus der med sine utilfredse disciple og velsignede de små børn, da en skingrende stemme bryder freden: "O du! du velsigner børnene, du siger: lad de små børn komme til mig! o du tifold forbandede barnemorder!"

Jesu øjne fløj op og så ind i to gnistrende sorte kvindeøjne. Foran ham stod hun, høj og mager med det grå hår flammende om det gule ansigt under det røde klæde, med de nøgne knokkelarme rakt i vejret med knyttede næver.

Jesus gik frem mod kvinden. "Kvinde, hvorfor bander du mig?"

Kvinden veg uvilkårligt et fjed tilbage, hendes stive, luende øjne glippede; men så fo'r hun skrigende op:

"Du forbandede, du forbandede! Stir ikke på mig med de øjne. Du, som taler om uskyld og retfærd og selv er den største, den blodigste synder af alle! Du, som velsigner

disse mødres børn og har myrdet mine og mine søstres børn!”

Da bøjede Jesus sig og satte børnene ned, rettede sig tungt og spurgte med sagte stemme: ”Kvinde, er du fra Betlehem?”

”Ja, jeg er fra Betlehem! Ved du det så? Tror du, jeg har glemt det, fordi der gik tredive år hen? Tror du, jeg har glemt, hvor de sled mine børn fra min favn og slagtede dem for mine øjne? Tror du, jeg har glemt de skrig, der genlød fra Betlehems fjelde på hin Kong Herodes’ dag?... Du, en Gud, din fader lod vore uskyldige børn ihjelslå, for at du kunne frelses, og du kunne leve. Ud af landet rømmede din fader og moder med dig; men os lod du blive tilbage som mordernes rov! Nej, ti dog! så ti dog! hvad tror du, jeg bryder mig om din fred, om dit Paradis? Fred hos dig, som myrdede mine børn, Paradis hos dig? Nej, giv mig mine børn igen! mine to eneste børn, giv mig dem! giv mig dem!” – hvisler hun ind i hovedet på Jesus.

Harald Kiddes historie slutter med, at Jesus stod

sammensunken, sagtmødig, med bøjet hoved og tog imod det hele. Hans læber dirrede. Jesus vidste åbenbart ikke, hvad han skulle sige. Men Simon udbrød: ”Herre - - - !”

Kan det passe? Stod Jesus og tog stum imod hele anklagen? Uden et ord? Måske. Profeten skriver jo om ham: *”Han åbnede ikke sin mund; som et lam, der føres til slagting, som et får, der er stumt, når det klippes, åbnede han ikke sin mund”* (Esajas 53,7). I al fald kan det godt passe, at Peter og vi har noget at sige, er klar med vores forsvar. *”Det skete for at....”* Og mange finder trøst i en eller anden begrundelse for det skete. Og begrundelser er der nok af.

Først og fremmest er der menneskers ondskab og storhedsvanvid. Her stod Herodes ikke tilbage for nogen. Han anså sig selv for at være opfyldelsen af ordene fra 4. Mosebog om den nye hersker i Israel, Jakobstjernen. Han lod præge mønter med sit eget portræt på den ene side og stjernen på den anden side. Og så herskede han med hård hånd, byggede paladser og forsøgte at føre

Jerusalems tempel tilbage til fordoms storhed. Men samtidig udviklede han et forfølgelsesvanvid, som ofte ses hos despoter. Altid er de angst for at nogen vil støde dem fra magten. Så hans egen familie blev mere eller mindre udryddet af ham selv. Jo, ondskab, djævelsk ondskab, er der så rigeligt af. Men det er som ham, der siger, at han somme tider har lyst til at spørge Gud, hvorfor han tillader fattigdom, sult og uretfærdighed, når han kunne gøre noget ved det. Hvortil en svarer: "Hvorfor spørger du ikke?" Og det ærlige svar er: "Jeg er bange for, han stiller *mig* det samme spørgsmål."

Og det er absolut ikke på sin plads at smile ad ham. For vi går jo alle med det spørgsmål, når vi ser den verden af ondskab, der dagligt rulles op for vore øjne, både i vores eget daglige nære liv og som det rulles op for os på tv: Hvorfor gør du ikke noget ved det, Gud? Og inderst inde kender vi godt svaret, nemlig at Gud ikke skabte os som robotter men som mennesker. Han skabte os i sit billede for at vi skulle have fællesskab med ham, et fællesskab grundet i kærlighed og ikke i tvang og undertrykkelse. Og

det indebar den frie vilje til at vælge, der strækker sig akkurat så langt som til at vælge synden og derefter være ulasteligt bundet af den. Den risiko hører altså med til at være menneske. Og ellers var vi ikke mennesker. Det hører til menneskets adelsmærke, at det er skabt kun lidt ringere end Gud, kronet med ære og herlighed, den ære og herlighed at kunne vælge – have ansvar og stå til ansvar.

Og sådan kan vi forklare og klargøre på den ene og den anden led. Et stykke af vejen er det rigtigt, et stykke af vejen kan det hjælpe – det var Herodes, der var ansvarlig for grusomhederne i Bethlehem. Men det har sin stærke begrænsning – det med alle forklaringerne. Hun lader sig ikke trøste over sine børn, Rakel, for de er ikke mere. Og forsøger vi alligevel, så går det, som når vi henter hammeren for at knække den nød, vi ikke kunne knække. Så splitter vi det hele ad, gør ikke kun ondt værre men livet umuligt, - smadrer måske endog den rest af tro, der dog var tilbage i det smerteskrig, der ikke fandt andre steder at henvende sig, end til Gud.

Men er der så noget tilbage? Har hun ikke ret, kvinden der sagde: *"Ud af landet rømmede din fader og moder med dig; men os lod du blive tilbage som mordernes rov!"* Jo, da havde hun ret, *så langt hun kunne se*. Sådan er det med os mennesker i vores begrænsning, *så langt vi kan se*. Men magthavere forgår og nye opstår. Senere gik det Jesus anderledes. Det hele skete ikke for at han skulle flygte for at gå fri – og for at Guds ord kunne gå i opfyldelse: Fra Ægypten hentede jeg min Søn. Jo det gik i opfyldelse, gik i opfyldelse så dybt, som vi ikke fatter. Fra Egypten – fra den trældom og undertrykkelse og underkuelse han delte med os som vor bror, da han blev pint under Pontius Pilatus og blev sendt fra Herodes – dvs Herodes Antipas, Herodes barnebarn - til Pilatus. Og således blev han på korset til et Bethlehems barn. Om det siger Falk, tidligere sognepræst ved Christianskirken i Aarhus: "Sådan fik Guds Søn samme kår på jorden som alle os andre. Hvem kan så anklage ham, menneskesønnen, der helt ind i det dæmoniske blev hos Bethlehems små? For man kan ikke anklage den, der frister samme skæbne som en selv."

En, der har prøvet at være helt ude på livets kant, næsten ude over den, og hvor han følte sig 'truet på troen', har bagefter skrevet: "Det er ikke trøst og forklaringer, men tilstedeværelse, som betyder noget. Græd med den, der græder." Og videre skriver han om, at der er gode dage fyldt med taknemlig overfor Gud. Og dage med klage, ja anklage. Og så slutter han: "Vi må ikke tro, at Gud vil hævne sig, hvis vi anklager ham. Gud bliver ikke fornærmet. Sådan er han ikke. Når et menneske i sin nød skriger op over for Gud, er det udtryk for, at et menneske i sin protest stoler på Gud – trods alt!"

Måske var kvinden, der anklagede Jesus for at være en børnemorder, dybest nede fyldt med en tro større end vi ved af – *protestens tro på Gud*. Hun vidste det bare ikke selv. (Hvorfor skulle hun ellers komme??) Og det er julesøndags evangelium, at Guds selv blev og bliver hos os, under samme kår, tør være sammen med os i en tilstedeværelse, der aldrig bliver træt af os. Så er troen blevet os uundværlig, ja aldrig mere uundværlig, *end når vi må leve med den nød, vi ikke får knækket her i livet.*

125: Mit hjerte altid vanker

102: Et lidet barn så lystelig

96: Fra himlen kom en engel klar

129: Julebudet til dem, der bygger

118: Julen har englelyd